

GYS

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME

SINAVLARINA HAZIRLIK

YURT MÜDÜRÜ - ŞUBE MÜDÜRÜ - GENÇLİK MERKEZİ MÜDÜRÜ
YURT MÜDÜR YARDIMCISI - ŞEF - ANTRENÖR - MEMUR
GENÇLİK HİZMETLERİ MEMURU - YURT YÖNETİM MEMURU

KONU ANLATIMLI - SORU BANKASI

ORTAK KONULAR

Soruların çözümlerine,
kitabın baskı tarihinden
sonraki güncellemelere ve
konulardaki ek formlara erişebilmek
için QR kodu okutunuz.

PEGEM

AKADEMİ

Komisyon

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME SINAVINA HAZIRLIK KONU ANLATIMLI SORU BANKASI

ISBN 978-625-8656-22-0

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

I. Baskı: 2026, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.
No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

Gençlik ve Spor Bakanlığı Görevde Yükselme Sınavına Hazırlık Konu Anlatımlı Soru Bankası kitabımız, yayımlanan son sınav ilanındaki konular baz alınarak alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Yayınımızda yer alan bazı soruların çözümlerine, baskı tarihinden sonraki güncellemelerine ve konulardaki ek formlara erişebilmek için dış kapakta yer alan QR kodu okutunuz.

Yayınımızdaki konularda teorik çerçeve net bir şekilde çizilmiş, çözümlü ve cevaplı testler ile pratiğe ilişkin çok sayıda örneğe yer verilmiştir. Anlatılan konuların zihinde somutlaşması için konuların arasına yazar notları, şemalar ve tablolar da eklenmiştir. Kitabımızda, daha önceki sınavlarda sorulmuş olan soru ve çözümler ilgili konuların arasına yerleştirilmiştir. Okuyucuların toplam iş yükü gözetilerek, öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınınızın sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz.

Kitaba ilişkin sorularınızı yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538-5949240 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

PEGEM Akademi

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	1
2. BÖLÜM: 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu	49
3. BÖLÜM: 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	95
4. BÖLÜM: 6245 sayılı Harcırah Kanunu	103
5. BÖLÜM: 6331 sayılı İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu	117
6. BÖLÜM: 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet Ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu	134
7. BÖLÜM: 351 sayılı Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurt Hizmetleri Kanunu	142
8. BÖLÜM: 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu	147
9. BÖLÜM: 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	161
10. BÖLÜM: Resmi Yazışmalarda Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.....	172
11. BÖLÜM: Gençlik ve Spor Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği	186
12. BÖLÜM: Gençlik ve Spor Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Ünvan Değişikliği Yönetmeliği.....	192
13. BÖLÜM: Gençlik ve Spor Bakanlığı Taşra Teşkilatının Kuruluşu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönerge.....	201
14. BÖLÜM: Protokol Kuralları.....	219
15. BÖLÜM: Etik Davranış İlkeleri	231
16. BÖLÜM: Temel İlk Yardım	250

I. 1982 ANAYASASI'NIN GENEL ÖZELLİKLERİ

1982 Anayasası, 1961 Anayasası gibi başlangıç metni ile başlar. 177 madde, 21 geçici madde ve 7 kısımdan oluşur.

- ✓ Genel esaslar, temel hak ve hürriyetler, Cumhuriyetin temel organları, mali ve ekonomik hükümler, çeşitli hükümler, geçici hükümler ve son hükümlerden oluşur.
- ✓ Başlangıç metni ve hükümler anayasa dahilidir; ancak **madde kenar başlıkları** anayasa metnine dahil değildir.
- ✓ Anayasanın 4. maddesine göre, ilk üç madde değiştirilemez ve değiştirilmesi dahi teklif edilemez.

1982 Anayasası Başlangıç İlkeleri

- ▶ Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlılık
- ▶ Atatürk milliyetçiliği
- ▶ Atatürk medeniyetçiliği
- ▶ Çağdaş medeniyetlere ulaşma azmi
- ▶ Millî egemenlik
- ▶ Millî menfaatlerin üstünlüğü
- ▶ Anayasanın ve hukukun üstünlüğü
- ▶ Hürriyetçi demokrasi
- ▶ Kuvvetler ayrılığı
- ▶ Yurtta sulh, cihanda sulh ilkesi
- ▶ Türk varlığının devleti ve ülkesiyle bölünmezliği
- ▶ Laiklik ilkesi ve kutsal din duygularının devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı
- ▶ Her Türk vatandaşının temel hak ve hürriyetlerden yararlanacağı

II. 1982 Anayasası'nın Genel Esasları

Madde 1. Devletin şekli: "Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir."

- ✓ Devletin yönetim şeklini ifade eder.
- ✓ Egemenliğin bir kişiye veya zümreye değil, toplumun tümüne ait olduğu bir devleti ifade eder.

Madde 2. Cumhuriyetin temel nitelikleri sayılmıştır: "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde *insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.*"

a. İnsan Haklarına Saygılı Devlet

- ✓ 1961 Anayasası'nda **insan haklarına dayanan devlet ibaresi kullanılırken, 1982 Anayasası'nda insan haklarına saygılı devlet ifadesi kullanılmıştır.**

b. Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet

- ✓ Milliyetçilik ilkesi 1924 Anayasası'nda 1937 yılında yapılan değişiklikle **ilk kez** yer almıştır.

- ✓ **1961 Anayasası** milliyetçilik yerine millî devlet ifadesini kullanmıştır. 1982 Anayasası'nda da Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin Türk olduğu belirtilerek **subjektif millet** anlayışı benimsenmiştir.

- ✓ Atatürk milliyetçiliği, "İrk, din, dil ayrımı yapılmaksızın, Türk vatan ve milletinin bölünmez bir bütün olduğu, Türk devletine vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkesin Türk sayılması gerektiği temel fikrine dayanır.

c. Laik Devlet

- ✓ Laiklik kavramı **din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılmasının yanında din hürriyetini de kapsamaktadır.**

Din ve devlet işlerinin bir ülkede ayrı sayılabilmemesinin şartları şunlardır:

- ✓ Resmî bir devlet dininin bulunmaması
- ✓ Devletin, bütün dinlerin mensuplarına eşit davranması,
- ✓ Din hizmetlerinin bir kamu hizmeti olarak görülmesi,
- ✓ Din kurumları ile devlet kurumlarının ayrılmış olması,
- ✓ Devlet yönetiminin din kurallarından etkilenmemesi.

İnanç ve vicdan hürriyeti: Herkesin dilediği inanç ve kanaate sahip olmasıdır. Mutlak, sınırsız bir hürriyettir.

İbadet hürriyeti: Kişilerin inandıkları dinin ibadet, ayin ve törenlerini serbestçe yerine getirebilmesidir. İbadet hürriyetinin kötüye kullanılması yasaktır. Mutlak değil nispidir.

- ✓ Laiklik ilkesi 1924 Anayasası'nda 1937 değişikliği ile ilk kez Anayasada yer almıştır.

1924 Anayasası'nda **1928'de yapılan değişiklikler şöyledir:**

- ✓ Devletin dininin **İslam olduğu ifadesi anayasadan çıkarılmıştır** (Laikliğin ilk adımıdır).
- ✓ And metninde yer alan **vallahi kelimesi çıkarılmıştır.**
- ✓ Meclisin yetkileri arasında sayılan şeri hükümleri uygulama kuralı kaldırılmıştır.
- ✓ Ayrıca 1937 yılında yapılan değişiklikle de laiklik ilkesi anayasada yer almıştır.

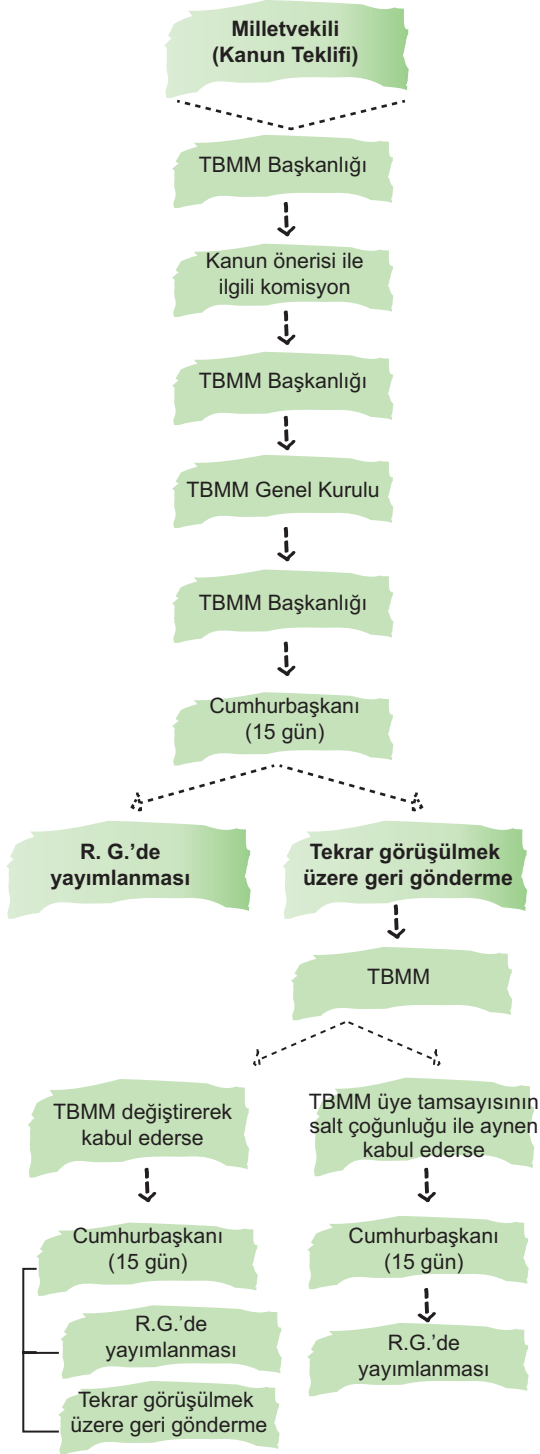
d. Demokratik Devlet

Demokratik bir rejimin unsurları şunlardır:

- ✓ Siyasal makamların serbest seçimlerle belirlenmesi
- ✓ Seçimlere birden fazla siyasal partinin katılabilmesi
- ✓ Temel hak ve hürriyetlerin tanınmış olması

Serbest seçimler

- ✓ Seçmenlerin hiçbir baskı ve zorlamaya maruz kalmaksızın seçimlere katılabilmeleridir.
- ✓ 1982 Anayasası'nın 1987 değişikliği ile serbest oya bizzat anayasa ile sınırlama getirilmiş ve oy kullanmak yükümlülük hâlini almıştır.

Cumhurbaşkanının kanunları veto yetkisi mutlak değil güçleştirici vetodur. Meclisin üye tamsayısının salt çoğunluğu ile aynen kabul ettiği kanunları Cumhurbaşkanı yayımlamak zorundadır.

No+

Kanunların Yürürlüğe Girmesi

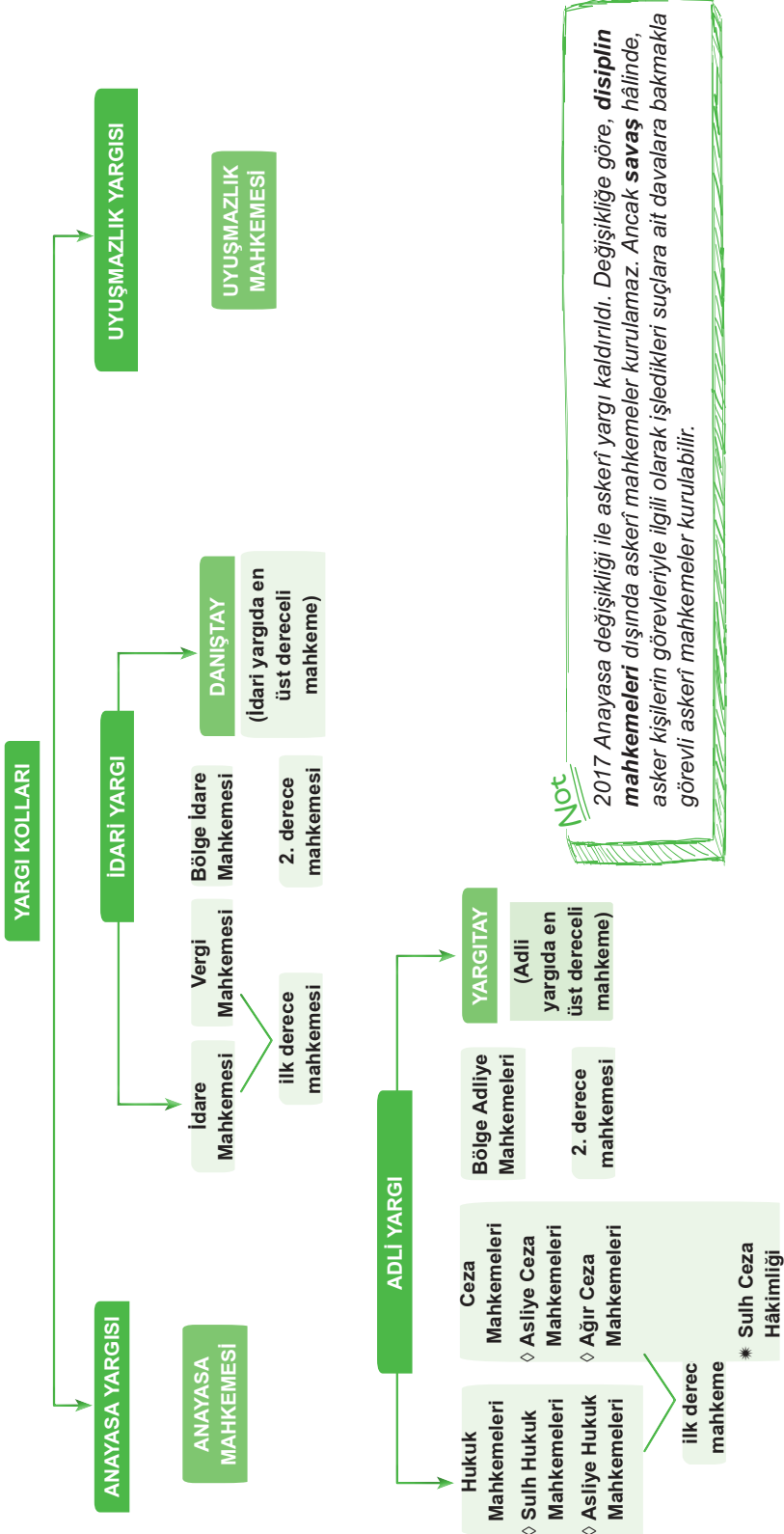
- ✓ 10 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre, ayrıca bir yürürlük tarihi belirtilmeyen kanunlar, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve yönetmelikler Resmî Gazete'de yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

I. Bütçe ve Kesin Hesap Kanunu

- ✓ Kamu idarelerinin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır. Mali yıl başlangıcı ile merkezi yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir.
- ✓ Bütçe Kanunu'na, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.
- ✓ **Cumhurbaşkanı** bütçe kanun teklifini, mali yılbaşından **en az yetmiş beş gün önce**, Türkiye Büyük Millet Meclisine sunar. Bütçe teklifi Bütçe Komisyonunda görüşülür.
- ✓ Komisyonun **elli beş gün içinde** kabul edeceği metin Genel Kurulda görüşülür ve mali yılbaşına kadar karara bağlanır.
- ✓ Bütçe Kanunu'nun süresinde yürürlüğe konulamaması hâlinde, geçici Bütçe Kanunu çıkarılır. Geçici Bütçe Kanunu'nun da çıkarılamaması durumunda, yeni Bütçe Kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirme oranına göre artırılarak uygulanır.
- ✓ Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurulda kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.
- ✓ Genel Kurulda kamu idare bütçeleri ile değişiklik önerileri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır. Merkezi yönetim bütçesiyle verilen ödenek, harcanabilecek tutarın sınırını gösterir.
- ✓ Harcanabilecek tutarın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile aşılabileceğine dair Bütçe Kanununa hüküm konulamaz. Cari yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik teklifleri ile cari ve izleyen yılların bütçelerine mali yük getiren tekliflerde, öngörülen giderleri karşılayabilecek mali kaynak gösterilmesi zorunludur.

YARGI

YEDİNCİ BÖLÜM

Gençlik ve Spor Bakanlığı

Görev

MADDE 184

(1) Gençlik ve Spor Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaların tespiti amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkân sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak,

b) Gençliğin ihtiyaçları ile gençliğe sunulan hizmet ve imkânlar konusunda inceleme ve araştırmalar yapmak ve öneriler geliştirmek, gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık yapmak,

c) Gençlik çalışma ve projelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek,

ç) Gençlik çalışma ve projeleri yapmak, bu çalışma ve projeleri desteklemek, bunların uygulama ve sonuçlarını denetlemek,

d) Spor faaliyetlerinin plan ve program dâhilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak,

e) Spor alanında uygulanacak politikaların tespit edilmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, teşkilatlanma, federasyonların bağımsızlığı, spor tesisleri, eğitim, sponsorluk, sporcu sağlığının korunması, uluslararası organizasyonlarla ilgili çalışmaları koordine etmek, değerlendirmek ve denetlemek,

f) Spor kuruluşlarının kurulmasına ve diğer hususlara ilişkin usul ve esasları tespit etmek,

g) Gençlik ve spor kulüpleri ile başarılı sporcuları ve çalıştırıcıları desteklemek,

ğ) Yurt yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettmek, desteklemek ve yurt hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemek,

h) Öğrencilere verilecek öğrenim kredisi, burs ve diğer yardımlara ilişkin hizmetleri yürütmek ve bunlara dair usul ve esasları belirlemek,

ı) Bakanlık hizmetlerini destekleyici arsa ve arazi temin etmek, bina ve tesis yapmak, yaptırmak, satın almak, kiralamak, devretmek, devralmak ve bu hizmetlerle ilgili her türlü mali ve ekonomik girişimde bulunmak,

i) Kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görevleri yapmak.

Teşkilat

MADDE 185

(1) Gençlik ve Spor Bakanlığı; merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatından oluşur.

Hizmet birimleri

MADDE 186

(1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

a) Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü,

b) Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü,

c) Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü,

ç) Eğitim, Araştırma ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü,

d) Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü,

e) Uluslararası Organizasyonlar ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü,

f) Personel Genel Müdürlüğü,

g) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü,

ğ) Rehberlik ve Denetim Başkanlığı,

h) Strateji Geliştirme Başkanlığı,

ı) Sosyal İlişkiler ve İletişim Dairesi Başkanlığı,

i) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,

j) Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı,

k) Acil Durumlar ve Savunma Planlaması Dairesi Başkanlığı

l) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,

m) Özel Kalem Müdürlüğü.

Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

MADDE 187

(1) Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

a) Gençlere yönelik istismarın ve şiddetin engellenmesi ile gençler arasında her türlü ayrımcılığın giderilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak ve bu hususlarda öneriler geliştirmek,

Protokol

Protokol; kamusal yaşamda törensel ve biçimsel davranış kuralları bütünüdür

Protokolün Anlam ve Önemi

- Protokol; kamusal yaşamda törensel ve biçimsel davranış kuralları bütünüdür.
- Protokol ve sosyal davranış kurallarının amacı bireysel, kurumsal ve ulusal onuru ve saygınlığı korumaktır.
- Protokol ve sosyal davranış kurallarına uymayan kişi, kamusal ve sosyal yaşamda önce kendisinin, sonra taşıdığı ünvanın ve çalıştığı kurumun; temsil ettiği makamın; yurt dışında ve yabancılara karşı milletini ve devletin onurunu ve itibarını düşürür.

Kamusal ve sosyal yaşamda bir insanın

- İmajı, kıyafetiyle
- Nezaketi, davranışıyla
- Bilgisi, konuşmasıyla
- Görgüsü, yemesi ve içmesiyle ortaya çıkar.

Protokol ve sosyal davranış kurallarını oluşturan öğeleri:

1) Protokol Kuralları

- Hukuksal kurallar
- Yönetimsel kurallar
- Ulusal normlar
- Kurumsal normlar
- Sosyal normlar

2) Sosyal Davranış Kuralları

- Hukuk kuralları
- Örf ve adetler
- Saygı ve nezaket
- Ahlak kuralları
- Din kuralları,

Protokol İlkeleri

Protokolde temel ilkeler:

- Saygı ve nezaket
- Öndegelme (Öncelik-sonralık Sıradüzeni)
- Öncegelme
- Temsil
- Düzey eşitliği ve denklik
- Karşılıklık

Saygı ve nezaket

Protokol kurallarının temeli davranışsal olarak saygı ve nezakettir. Çünkü, kamusal ve toplumsal yaşamda uygulanan protokol ve sosyal davranış kuralları ilke olarak saygı ve nezaket kurallarına dayanır. Bu yüzden, protokol kuralları ile saygı ve nezaket kuralları iç içedir.

Öndegelme (Öncelik-sonralık Sıradüzeni)

- Protokolde öndegelme, sıralama düzeninde hiyerarşik olarak önde (üstte) yer alma hakkıdır.
- Protokolde öndegelme ve öncelik sıralaması kurumsal ve bireysel olmak üzere iki düzeyde ele alınır. Protokolde kurumların önceliği esastır. Kurumları da yöneticileri temsil ederler. Kurumsal temsilde kişinin kıdemi, rütbesi, ünvanı, yaşı ve cinsiyeti önemli değildir. Kurumun statüsü önemlidir.
- Protokolde öndegelme sıralaması dikey, öncegelme sıralaması ise yatay olarak yapılır.
- Protokolde, öndegelme sıralamasında göz önünde bulundurulacak ölçütler:
- Anayasal ve yasal sıralama
- Makam ünvanı
- Kuruluş tarihi
- Üst ünvan/rütbe
- Öndegelmede hiyerarşik ünvan ve rütbe; önce gelmede kıdem esastır
- Protokolde astlık üstlük söz konusu değildir.
- Protokol bir itibar sıralamasıdır; hiyerarşik bir sıralama değildir
- Protokolde makama ve ünvana saygı esastır.
- Protokolde kişisel ünvan, yaş ve cinsiyet ayrımı yoktur.
- Protokolde, bir kişinin kişisel ünvanı, yaşı ve cinsiyeti, o kişinin ve kurumun (makamın) protokol olarak yerini ve statüsünü değiştirmez.

- **Kendi güvenliğiniz:** Maske kullanın veya ağzınızı ıslak bir bezle kapatın. İçeride kıvılcım çıkaracak hiçbir şeye dokunmayın (lamba düğmesi vb.).
- **ABC kontrolü:** Hastanın solunumu ve nabzını kontrol edin.
- **Yarı oturur pozisyon:** Hasta bilinci yerindeyse rahat nefes alması için bu pozisyonda tutun.

6. Cilt Yoluyla Zehirlenmelerde İlk Yardım

Kimyasalın deriden emilmesini durdurmak temel amaçtır.

- **Bölgeyi yıkayın:** Zehirli madde ile temas eden bölgeyi en az **15-20 dakika** boyunca bol suyla yıkayın.
- **Kıyafetleri çıkarın:** Kimyasalın bulaştığı giysileri ve takıları hemen uzaklaştırın.
- **Korunun:** Müdahale ederken kendi cildinize maddeyi bulaştırmamak için eldiven kullanın.

7. Zehirlenmelerde Genel İlk Yardım Kuralları

Hangi yolla olursa olsun, zehirlenme vakalarında şu altın kurallar unutulmamalıdır:

- **Olay yeri güvenliği:** Önce kendinizi, sonra hastayı emniyete alın.
- **Yaşam bulguları:** Hastanın bilincini ve solunumunu (ABC) sürekli takip edin.
- **Kusturma hatası:** Bilinçsizce kusturma eyleminden kaçının.
- **Tıbbi Destek:** 112 Acil Servis ve **114 Ulusal Zehir Danışma Merkezi (UZEM)** aranarak bilgi ve talimat alın.
- **Kanıtları saklayın:** Zehirlenmeye neden olan maddeyi, kutusunu veya hastanın kusmuk örneğini doktora göstermek üzere muhafaza edin.

Hayvan Isırmalarında İlk Yardım

1. Hayvan Isırmalarında Genel İlk Yardım

Kedi, köpek gibi evcil veya yabani hayvan ısırmalarında temel risk enfeksiyon ve kuduzdur.

- **Hafif yaralanmalarda:** Yarayı derhal 5 dakika boyunca bol su ve sabunla yıkayın (en önemli adımdır).
- **Kanama kontrolü:** Ciddi bir kanama varsa temiz bir bezle baskı uygulayarak durdurun.
- **Pansuman:** Yarayı temiz bir bezle kapatın.
- **Tıbbi yardım:** Isıran hayvanın aşıları olup olmadığını öğrenmeye çalışın ve vakit kaybetmeden bir sağlık kuruluşuna başvurarak **kuduz ve tetanos aşısı** gerekliliğini sorgulayın.

2. Arı Sokmaları

Belirtiler:

- Bölgesel ağrı, şişlik ve kızarıklık.
- **Alerjisi olanlarda:** Nefes darlığı, tüm vücutta kaşıntı, ses kısıklığı ve tansiyon düşüklüğü (anafilaktik şok).

İlk Yardım:

- **İğneyi çıkarın:** Arının iğnesi deri üzerindeyse, tırnağınızla veya bir kart kenarıyla kazıyarak çıkarın. (Cımbızla sıkıştırmayın, zehir kesesini patlatabilirsiniz).
- **Soğuk uygulama:** Şişliği ve ağrıyı azaltmak için bölgeye soğuk uygulama yapın.
- **Ağız içi sokmaları:** Eğer arı ağız içinden soktuysa, kişi hemen bir sağlık kuruluşuna götürülmelidir. Bu sırada varsa buz emmesi sağlanabilir.

3. Akrep Sokmaları

Belirtiler:

- Sokulan bölgede şiddetli ağrı, yanma ve uyuşukluk.
- Adale krampları, titreme ve nöbetler.
- Tükürük artışı ve huzursuzluk.

İlk Yardım:

- **Hareketsiz tutun:** Zehrin yayılmasını yavaşlatmak için sokulan bölgeyi vücut seviyesinin altında tutun ve hastayı hareket ettirmeyin.
- **Bölgeyi yıkayın:** Sabunlu suyla temizleyin.
- **Soğuk uygulama:** Bölgeye buz koyarak kan dolaşımını yavaşlatın.
- **Turnike uygulamayın:** Kan akışını tamamen kesmek doku ölümüne neden olabilir.

4. Yılan Sokmaları

Belirtiler:

- Isırılan yerde diş izleri (genelde iki nokta şeklinde).
- Hızla gelişen morluk, şişlik ve şiddetli ağrı.
- Mide bulantısı, kusma ve halsizlik.

İlk Yardım:

- **Sakinleştirin:** Hastanın panik yapması kalp atışını hızlandırarak zehrin yayılmasını kolaylaştırır; hastayı yatırıp sakinleştirin.
- **Yarayı yıkamayın ve emmeyin:** Yarayı kesmek veya zehri ağızla emmek kesinlikle yanlıştır.
- **Hareketsiz kılın:** Isırılan bölgeyi (kol veya bacak) atel yardımıyla sabitleyin ve kalp seviyesinden aşağıda tutun.

- **Sıkı takıları çıkarın:** Oluşabilecek ödem (şişlik) nedeniyle yüzük, saat gibi eşyaları çıkarın.

5. Deniz Canlıları Sokması (Deniz Anası, Balık Çarpmaları)

Belirtiler:

- Şiddetli yanma, kızarıklık ve kaşıntı.
- Huzursuzluk, bazen bulantı ve baş ağrısı.

İlkyardım:

- **Tatlı su kullanmayın:** Yarayı asla tatlı suyla yıkamayın; tatlı su zehir hücrelerinin patlamasına ve daha fazla acıya neden olur. **Deniz suyu** ile yıkayın.
- **Sıcak uygulama:** Deniz anası ve bazı balık zehirleri ısıya karşı dayanıksızdır. Bölgeyi dayanabileceği kadar (yaklaşık 45°C) sıcak suya daldırmak veya sıcak kompres yapmak acıyı dindirir.
- **Temizleme:** Deride kalan dokunaçları veya dikenleri çıplak elle değil, bir eldiven veya cımbızla uzaklaştırın.

Göz, Kulak ve Buruna Yabancı Cisim Kaçmasında İlkyardım

1. Göze Yabancı Cisim Kaçmasında İlkyardım

Göze kaçan cisimler toz gibi küçük maddeler olabileceği gibi, göze batan metal veya cam parçaları da olabilir. Müdahale yöntemi cismin durumuna göre değişir.

Toz gibi küçük, batmamış cisimler için:

- **Gözü ovuşturmayın:** Bu en önemli kuraldır. Ovuşturmak, cismin korneayı çizmesine neden olur.
- **Gözü kırptırtın:** Gözyaşının cismi dışarı atması için hastanın gözlerini sık sık kırptırtmasını sağlayın.
- **Bol suyla yıkayın:** Gözü temiz, ılık ve bol suyla (veya serum fizyolojik ile) içten dışa (burun tarafından şakağa doğru) yıkayın.
- **Nemli bezle alın:** Eğer cisim alt göz kapağının içindeyse ve net görülüyorsa, nemli bir temiz bezle nazikçe alınabilir.

Göze batan veya metalik cisimler için:

- **Asla dokunmayın:** Göze saplanmış bir cismi çıkarmaya çalışmayın.
- **Her iki gözü de kapatın:** Gözler birlikte hareket eder. Yaralı gözün oynamasını engellemek için her iki gözü de temiz bir bez veya plastik bardak gibi koruyucu bir malzeme ile kapatın.
- **Tıbbi yardım:** Vakit kaybetmeden bir göz doktoruna veya acil servise başvurun.

2. Kulağa Yabancı Cisim Kaçmasında İlkyardım

Kulağa genelde boncuk, taş veya küçük böcekler kaçabilir. Kulak zarına zarar vermemek için çok dikkatli olunmalıdır.

- **Sivri alet kullanmayın:** Cımbız, kürdan veya pamuklu çubukla cismi çıkarmaya çalışmayın; bu işlem cismi daha derine, kulak zarına doğru itebilir.
- **Yer çekiminden faydalanın:** Baş etkilenen kulağın olduğu yöne doğru eğilir ve hafifçe sallanır. Cisim kendiliğinden düşebilir.
- **Canlı bir böcek kaçtıysa:** Kulağa birkaç damla **gliserin veya bebek yağı** damlatılabilir. Bu, böceği boğarak hareket etmesini ve kulağa zarar vermesini engeller. Ancak kulak zarında delik şüphesi varsa sıvı dökülmemelidir.
- **Su kullanmayın:** Eğer cisim nohut, fasulye gibi bir gıda ise suyla temas ettiğinde şişip kulak yolunu tıkaabilir. Bu yüzden su kullanılmamalıdır.
- **Doktora başvurun:** Cisim çıkmıyorsa mutlaka bir KBB uzmanına gidilmelidir.

P
E
G
E
M

A
K
A
D
E
M
İ

3. Buruna Yabancı Cisim Kaçmasında İlkyardım

Özellikle çocuklarda sık karşılaşılan bir durumdur. Solunum yolunun tıkanma riski her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

- **Kuvvetli nefes verdirin:** Cismin olmadığı burun deliğine parmağınızla bastırarak kapatın. Hastadan ağızdan nefes alıp, tıkalı olan burun deliğinden kuvvetlice sümkürmesini isteyin.
- **Cismi itmeyin:** Burun içindeki cismi cımbız veya benzeri bir aletle çıkarmaya çalışmayın. Bu, cismin genize kaçmasına ve oradan nefes borusuna (aspire edilmesine) neden olabilir.
- **Hastaneye sevk:** Eğer sümkürme ile çıkmıyorsa, müdahale edilmeden hastaneye gidilmelidir.

Boğulmalarda İlkyardım

1. Boğulma Nedir?

Boğulma, vücut dokularına yeterli oksijenin gitmemesi ve karbondioksitin atılamaması sonucu ortaya çıkan **asfiksi** (oksijensizlik) durumudur. Solunumun durması, kandaki oksijen seviyesinin hızla düşmesine ve beyin başta olmak üzere hayati organların hasar görmesine neden olur.

2. Boğulma Nedenleri Nelerdir?

Boğulmalar çok çeşitli fiziksel veya çevresel faktörlere bağlı gelişebilir: